

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

L. Annæi Senecæ Philosophi Opera, Qvæ Exstant Omnia

Seneca, Lucius Annaeus <Philosophus>

Antverpiæ, 1605

Epist. CIX.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-53700](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-53700)

EPIST. CIX.

QVAESTIVNCVLA, *An sapiens sapienti, & quomodo profit? Causa dubitandi, quia omnia summa in sapiente, nec adiectioni locus. Respondet tamen prodesse, & distimilè exsequitur. In fine detestatur argutias inutiles.*

AN sapiens sapienti profit, scire desideras. Dicimus plenum omni bono esse sapientem, & summa adeptum: quomodo prodesse aliquis possit summum bonum habenti, quaeritur. Profunt inter se boni: exercent enim virtutes, & sapientiam in suo statu continent. desiderat vterque aliquem, cum quo conferat, cum quo quaerat. Peritos luctandi, vsus exercet: musicum, qui paria didicit, monet. Opus est & sapienti, agitatione virtutum. Ita quemadmodum ipse se mouet, sic mouetur ab alio sapiente. Quid **B** sapiens sapienti proderit? impetum illi dabit, occasiones actionum honestarum monstrabit. Praeter haec, aliquas suas cogitationes exprimet, docebit quae inuenerit. Semper enim sapienti restabit quod inueniat, & quò animus eius excutrat. Malus malo nocet: facit peiorem, iram, metum incitando, tristitia assentiendo, voluptates laudando: & tunc maximè laborant mali, vbi plurimum vitia miscuere, & in vnum collata nequitia est: ergo ex contrario, bonus bono proderit. Quomodo inquis? Gaudium illi afferet, fiduciam confirmabit, ex conspectu mutuae tranquillitatis crescet vtriusque laetitia. Praeterea, quarundam illi rerum notitiam tradet. non enim omnia sapiens scit: etiam si sciret, breuiore vias rerum aliquis excogitare possit, & has indicare, per quas facilius totum opus circumfertur. Proderit sapienti sapiens: non scilicet tantum suis viribus, sed ipsius quem adiuuat. Potest quidem ille etiam relictus sibi, explicare partes suas. Vtetur propria velocitate: sed nihilominus adiuuat etiam, qui currentem hortatur. Non prodest tantum sapiens sapienti, sed sibi ipsi. Obiicies. Detrahe illi vim propriam, & ille nihil **C** agit. Isto modo dicas licet, non esse in melle dulcedinem. Nam ipse ille qui est, esse debet ita aptatus linguam palatoque ad huiusmodi gustum, ut ille tali sapore capiatur, non offendatur. Sunt enim quidam, quibus morbi vitio mel amarum videatur. Oportet vtrumque talem esse, ut & ille prodesse possit, & huic profecturo idonea materia sit. In summum, inquit, producto calorem calefieri superuacuum est: & in summum producto bonum superuacuum est, quod profit. Numquid instructus omnibus rebus agricola, ab alio instrui quaerit? Numquid armatus miles quantum in aciem exituro satis est, amplius arma desiderat? Ergo nec sapiens. satis enim vitae instructus, satis armatus est. Qui in summo est calore, ei non opus est adiecto, ut summum teneat. Ipse se, inquit, calor continet. Ad haec respondeo. Primum multum interest inter ista, quae comparas. Calor enim vnus est: prodesse variū est. Deinde calor non adiuuatur adiectione caloris, ut caleat: sapiens non potest in habitu suae mentis stare, nisi amicos aliquos similes sui admisit, cum quibus virtutes suas communicet. Adiace nunc, quod omnibus inter se virtutibus amicitia est. Itaque prodest, qui virtutes alicuius pares suis amat, amandasque inuicem praestat. Similia delectant: vtrique vbi honesta sunt, & probare ac probari sciunt. Etiamnum. Sapientis animum perite mouere nemo alius potest, nisi sapiens: sicut hominem mouere rationaliter non potest, nisi homo. Quomodo ergo ad rationem mouendam ratione opus est: sic ut moueatur ratio perfecta, opus est ratione perfecta. Prodesse dicuntur, & qui media nobis largiuntur, pecuniam, gratiam, incolumitatem, alia in vsus vitae cara aut necessaria: in his dicitur etiam stultus sapienti prodesse. Prodesse autem est, animum secundum naturam mouere virtute sua, aut eius qui mouebitur. Hoc non sine ipsius quoque qui proderit, bono fiet. necesse est enim, alienam virtutem

EPIST. CIX. I. NAM IPSE ILLE QUI
EST.] *Vales, qui edit.*

2. VIRTUTES ALICVIUS PARES SVIS.] *Nam*

Stoicum dogma erat, & Virtutes inter se pares, & omnes item Sapientes: neminem alterum excellere. Vide Manud. 11. Dissert. X I X.

3. SVM-

A tūtem exercendo, exerceat & suam. Sed ut remoueat ista, quæ aut summa bona sunt, aut summorum efficientia, nihilominus prodesse inter se sapientes possunt. Inuenire enim sapientem, sapienti per se res petenda est: quia naturâ bonum omne carum est bono: & sic quisque conciliatur bono, quemadmodum sibi. Necessè est, ex hac quæstione, argumenti causâ, in alteram transeam. Quæritur enim, an deliberaturus sit sapiens: an in consilium aliquem aduocaturus: quod facere illi necessarium est, cum ad hæc ciuilia & domestica venitur, & (ut ita dicam) mortalia. In his sic illi opus est alieno consilio, quomodo medico, quomodo gubernatori, quomodo aduocato, & litis ordinatori. Proderit ergo sapiens aliquando sapienti: suadebit enim: sed in illis quoque magnis ac diuinis, ut diximus, communiter honesta tractando, & animos cogitationesque miscendo, utilis erit. Præterea secundum naturam est & amicos complecti, & amicorum actu, ut suo proprioque latari. Nam si hoc non fecerimus, ne virtus quidem nobis permanebit, quæ in exercendo se, vsu valet. Virtus autem suadet præsentia benè collocare, in futurum consulere, deliberare, & intendere animum: facilius intendet explicabitque qui aliquem sibi assumpserit. Quærit itaque aut perfectum virum, aut proficientem, vicinumque perfectio. Proderit autem ille perfectus, si consilium communi prudentiâ iuuerit. Aiunt homines plus in alieno negotio videre, quam in suo: hoc illis euenit, quos amor sui excæcat, quibusque dispectum utilitatis timor in periculis excutit. Incipiet sapere securior, & extra metum positus. Sed nihilominus quædam sunt, quæ etiam sapientes in alio, quam in se, diligentius vident. Præterea illud quod dulcissimum honestissimumque est, idem velle atque idem nolle, sapiens sapienti præstabit. Egregium opus pari iugo ducet. Perfolui quod exegeras, quamquam in ordine rerum erat, quas moralis philosophiæ voluminibus complectimur. Cogita, quod soleo frequenter tibi dicere: In istis nos nihil aliud quam acumen exercere. Toties enim illò reuertor: Quid ista me res iuuat? fortiosem faciet, iustiosem, temperatiosem? Nondum exerceri vacat: adhuc medico mihi opus est. Quid me doces scientiam inutilem? magna promissisti: exigua video. Dicebas intrepidum fore, etiam si circa me gladij micarent, etiam si mucro tangeret iugulum: dicebas securum fore, etiam si circa me flagrarent incendia, etiam si subitus turbo toto nauem meam mari raperet. ⁴ Hæc mihi præsta tu, ut voluptatem, ut gloriam contemnam: postea docebis implicita soluere, ambigua distinguere, obscura perspicere: nunc doce, quod necesse est.

EPIST. CX.

D GENIOS singulis datos: quos fauentes habet, qui Bonam mentem habet. Vota nostra & iudicia improba esse, res non ex vero estimantium. Vana optari, vana timeri. Remedium utrisque à Philosophiâ: quod nos vocat, spretis superuacuis. Luxum denique producit, & castigat, Attali egregiâ oratione.

Ex Nomentano meo te saluto, & iubeo te habere mentem bonam, ¹ hoc est, propitios deos omnes: quos habet placatos & fauentes, quisquis ² sibi se propitiavit. Sepone in præsentia, quæ quibusdam placent: ³ Vnicuique nostrum pædagogum dari Deum,

3. SYMMORVM EFFICIENTIA.] Nota de Bonis Efficientibus: quæ explico Manud. II. Diss. XXII.

4. HÆC MIHI PRÆSTA TV, VT VOLVPT.] Putarem: Hæc mihi præsta: tum vt vol.

EPIST. CX. I. HOC EST, PROPITIOS DEOS.] Imò bonus & beatus non aliud est quam εὐδαιμονίας Græcis, id est εὐδαιμονία ἕξασ, bonum Deum Geniumque habens. in Manuduct. II. Dissert. XIX.

2. SIBI SE PROPITIAUIT.] Quod bonus se-

cit, qui in tranquillo & pacato semper est, non sibi non aliis infestus. Vtrumque istud, mali.

3. VNICUIQUE NOSTRVM PÆDAGOGVM.] Via & vita huius ducem. Ita in tabulâ Ceberii Senex supernè stat, chartam manu tenens vnâ, & alterâ nescio quid monstrans: atque is est Genius. Mandat autem in vitam ingredientibus, quid faciendum sit, & cui viæ se committere debeant. si velint esse salui. Hæc Pædagogum. & plura ego ex professo Physiol. I. Dissert. XIX.